

Prioriteringer for godt partssamarbeid i Øst- og Sentral-Europa

Fafo Østforum, 28. januar 2010

Inger Marie Hagen, Odd Bjørn Ure

Hovedspørsmål besvart for LO, NHO, Unio

1. Hvordan kan partene i norsk arbeidsliv bidra til at EØS-arbeidslivsfondet fremmer godt partssamarbeid i Øst- og Mellom-Europa?
2. Hvilke av de nye medlemslandene i EU bør prioriteres ved tildeling av prosjektmidler fra fondet?
3. Hvilke samarbeidstemaer peker seg ut når de nye medlemslandenes arbeidsliv og partsforhold bearbejdes gjennom midler fra arbeidslivsfondet?

1. HVORDAN KAN PARTENE I NORSK ARBEIDSLIV BIDRA TIL AT ARBEIDSLIVSFONDET FREMMER GODT PARTSSAMARBEID I MOTTAKERLANDENE

Utgangspkt. er at premisser fra giverlandet ikke skal styre tildelingen av midler fra arbeidslivsfondet

Giverlandet Norge bør etablere kriterier som øker sannsynligheten for at fondet:

er nyttig for partssamarbeidet i mottakerlandene

får langvarige effekter i mottakerlandenes offentlig og private arbeidsmarked

=> Arbeidslivsfondet bør ha et langsiktig perspektiv på prosjekttildelingen

=> Hovedkriteriet bør ikke være å finne fram til land og samarbeidstemaer hvor det er mest prekært å styrke arbeidslivets parter i offentlig eller privat sektor

HOVEDSPØRSMÅL 1 (forts.)

- På felter hvor norske miljøer har gjort erfaringer som kan være relevante for mottakernes arbeid med å forbedre eget arbeidsliv, kan det legges opp til erfaringsutveksling
- Dette bør skje etter en vurdering av hvordan norske erfaringer kan passe inn i mottakerlandets arbeidsmarked og arbeidsliv.

Kriterier for å komme fram til prioriteringer av land og samarbeidstemaer

1. Norges bilaterale handel med mottakerlandene
2. norske direkteinvesteringer i de nye medlemslandene
3. norske bedriftsetableringer og andre former for bedriftsnærvær i mottakerlandene
4. fagforenings- og arbeidsgiverorganisering på sektornivå som kan bygge opp under lokalt utviklingsarbeid i mottakerlandene

Kriterier for å komme fram til prioriteringer av land og samarbeidstemaer (forts.)

5. lover/avtaler på nasjonalt (eller sektor)nivå som gir overordnede rammer for det lokale utviklingsarbeidet
6. geografisk nærhet til Norge
7. etablerte kontakter mellom arbeidslivets parter i Norge og mottakerlandene
8. stor arbeidsutvandring til hele EØS-området med uheldige konsekvenser for regionale arbeidsmarkeder i de nye medlemslandene

2. HVILKE AV DE NYE MEDLEMSLANDENE BØR PRIORITERES VED TILDELING AV PROSJEKTMIDLER?

Vi så på ti av de tolv nye medlemslandene (ikke Middelhavslandene Malta og Kypros)

Generelle landprioriteringer:

Baltikum, Polen, Tsjekkia, Romania og Bulgaria

Land med arbeidslivsregime som likner Norges:

Slovenia og Slovakia.

Romania fordi sosial dialog på sektornivå.

Viktige kjennetegn ved den sosiale dialog i de nye medlemslandene

- lav dekningsgrad (jf Norge eller Norden)
- det viktigste organet for trepartssamarbeid finnes på nasjonalt plan
- sektorsamarbeid er i liten grad etablert
- partssamarbeidet lokalt er lite utviklet
- i virksomhetene er det få representanter fra de ansatte
- fagforeningenes status på virksomhetsnivå tilsier at stimulering til økt lokalt partssamarbeid kan skje ved å styrke de nasjonale fagforeningene og deres lokale ledd

3. HVILKE SAMARBEIDSTEMAER PEKER SEG UT NÅR DE NYE MEDLEMSLANDENES ARBEIDSLIV OG PARTSFORHOLD BEARBEIDES GJENNOM MIDLER FRA ARBEIDSLIVSFONDET?

Vi foreslår sju temaer uten å presentere disse som en prioritert liste:

1. *Forbedre nasjonale arbeidsmarkeder ved å velge ut enkelte bransjer*

Se på norske datterselskapers og norskeide bedrifiers tilpasning til lokale forhold, for eksempel samarbeid med bransjeaktører i mottakerlandene.

Bransjetilnærmingen gjør det mulig for utenlandske bedrifter å sammenlikne seg med nasjonalt eide bedrifter.

Prioriteringer forts.

2. Motvirke uheldige effekter av arbeidsutvandring ved å utvikle robuste regionale arbeidsmarkeder

Her kan regionale aktører i sender- og mottakerlandene, inkludert offentlige institusjoner som arbeidskontorer, diskutere erfaringer med arbeidsmigrasjon og utforme tiltak som kan motta støtte fra arbeidslivsfondet eller andre finansieringskilder.

Ett tiltak kan være å foreslå prosjekter som drar nytte av erfaringer fra arbeidsemigranter som vender hjem.

Prioriteringer forts.

3. Forstå bedre hvordan nasjonale og internasjonale krisepakker påvirker offentlige tjenestetilbud og arbeidsplasser

Hvordan påvirker slike innstrammingskampanjer samarbeidsforholdet mellom partene i offentlig sektor?

Hvordan påvirkes enkeltsektorer, som utdanning og helse, av lønnsnedskjæringer og andre offentlige krisetiltak?

Norske partsrepresentanter kan presentere egne erfaringer med omstillinger i offentlig sektor.

Prioriteringer (forts.)

4. *Praktisere regelverket for helse, miljø og sikkerhet mer effektivt*

HMS- reglene er i stor grad felles i hele EU. Støtte fra arbeidslivsfondet kan gå til å utprøve forskjellige måter å praktisere HMS-regelverk i tråd med lokale forhold.

=> norske bedriftsetableringer og –oppkjøp møter likere konkurransevilkår enn hvis bedriftene konfronteres med lokale arbeidsmarkeder der viktige HMS-regler ikke overholdes.

PRIORITERINGER (forts.)

5. Stimulere til økt partssamarbeid lokalt

1. Mer lokalt partssamarbeid
 - etablering
2. Bedre lokalt partssamarbeid
 - tematisk

PRIORITERINGER (forts.)

6. Samarbeidsforsøk i regi av nasjonale Hfer ("Euro HF")

- Bygger på en lang norsk samarbeidstradisjon ("samarbeidsforsøkene")
- Lokal dialog som samarbeidsorientert og verdiskapende, ikke konflikt
- Kan mobilisere arbeidsgiversiden

- Allerede TUNGT partsbasert (både i praksis og som ideologi)
- Kan bygge på eksisterende nettverk i Norge (og utvides med de andre org.)

"Organiseres" gjennom Nasjonale HF og Norge HF

"Europa HF" – partsbasert

Bransje HF

PRIORITERINGER (forts.)

7. Sektorforum – erfaringsutveksling og kunnskapsspredning
(med eller uten forskere inne)

Forum for erfaringsutveksling

Partsbaserte erfaringer med

- anstendig arbeidsliv
- ulike medvirkningsformer

Eks: Sikkerhetsforum (til P-til)

Framtidig utfordring for EØS-arbeidslivsfondet

1. EUs Sosialfond begynte i 2007 å finansiere 'capacity building of social partners' i hvert medlemsland
2. lite dokumentasjon om hva Sosialfondet konkret har gjort for å styrke partssamarbeidet i de nye medlemslandene
3. behov for å meisle ut en god arbeidsdeling mellom EU-midler og EØS-midlene kanalisert til partssamarbeid
4. gi arbeidslivsfondet et særpreg: norske erfaringer diskuteres i mottakerlandene, som selv finner ut hvilke erfaringer som er relevante for dem. Giverlandet tilrettelegger ved å forklare hvilken sammenheng erfaringene oppstod i.

Fafo

